

BONU JASANGARRIEN INPAKTUA EKONOMIAN, INGURUMENEAN ETA GIZARTEAN

2019ko Euskadi bonu jasangarriaren esleipena
eta inpaktua

Laburpena

2020ko urria

Metroeconomica

Aurkibidea

1. Ekonomian, ingurumenean eta gizartean dituen inpaktuak	1
1.1. Bonuaren esleipena	1
1.2. Inpaktuen laburpena	3
2. Bonuak produkzioan, errentan eta enpleguan dituen inpaktuak	6

1. Ekonomian, ingurumenean eta gizartean dituen inpaktuak

Eusko Jaurlaritzak proiektu berdeetara zein gizarte-proiektuetara zuzentzen den **Bonu Jasangarrien Esparrua**¹ garatu du. Esparru hori bat dator bonu berdeen eta bonu sozialen lau printzipioekin.

Eusko Jaurlaritzak 2018ko ekainean jaulki zituen lehen aldiz bonu jasangarriak, guztira 500 milioi euroko zenbatekoarekin, eta 2019an jaulki zuen bigarren bonu jasangarria, guztira 600 milioi euroko zenbatekoarekin. Bonu horiek bideratu ziren **Euskadi 2030 Agendarekin** eta **Garapen Jasangarriako Helburuekin** bat egiten duten proiektuak finantzatzera.

2019ko Euskadi bonu jasangarriak **ingurumen- eta gizarte-onurak** sortzen ditu. Gizartearen gaineko inpaktuak onuradunen kopuruaren arabera neurtzen dira oro har (adibidez, bekak jasotzen dituzten ikasleak, etxebizitzarako laguntzak jasotzen dituzten pertsonak edo lan-munduratzeko zailtasunak dituzten pertsonak). Ingurumenaren gaineko inpaktuak, aldiz, hobekuntza fisikoei erreparatuta neurtzen dira oro har (adibidez, aurrezpen energetikoari, lehengoratuak lurzuaren azalerari, materialen aurrezpenari edo berotegi-efektuko gasen emisioen murrizketari erreparatuta).

1.1. Bonuaren esleipena

Eusko Jaurlaritzak 2019an guztira **2.814.373.904 €**-ko aurrekontua **egikaritu zuen** (% 2ko gehikuntza, 2018an egikaritutakoaren aldean) **balizko proiektu hautagarrien** kategorietako proiektuetan eta, hortaz, finantzaketa jasangarriko tresnen bidez finantza daitezkeenetan. Zenbateko horretatik, 2.615.363.126 € (% 93) gizarte-proiektuetara bideratu ziren eta 199.010.778 € (% 7) proiektu berdeetara.

Egikaritutako zenbateko osotik, 2019ko bonu jasangarriak hautagarri gisa kalifikatzen ditu zenbait proiektu, eta gehienez 1.000.000.000 €-ko zenbatekoa bideratzen du horietara; proiektu horiek **gizarte-proiektuak**² izan daitezke (833.500.000 €; guztizko hautagarriaren % 83) edo **proiektu berdeak**³ (166.500.000 €; guztizko hautagarriaren % 17). Proiektu hautagarrietarako guztira egikaritutako aurrekontutik, finantzaketa jasangarriaren kargura finantzatu dira 600 milioi euroko balioa duten proiektuak. Finantzaketa jasangarriko tresnetako zenbatekotik, guztira 190.417.905 € esleitu zitzaizkien (% 31,74) **proiektu berde hautagarriei**; gainerako 409.582.095 €-ak **gizarte-proiektu hautagarriei** esleitu zitzaizkien (% 68,26). Eusko Jaurlaritzak berak gero eta behar eta interes handiagoa du proiektu berdeak garatzeko, eta, horren ondorioz, azkenean kategoria horretako proiektuak finantzatzera bideratutako zenbatekoa uste baino handiagoa izan da, hasiera batean horrelako proiektuetarako aurreikusitako zenbateko hautagarria baino handiagoa.

1. irudiak erakusten dizkigu: proiektu hautagarrietako kategorietan egikaritutako aurrekontua, guztizko hautagarria eta bonu jasangarriarekin azkenean finantzatutako

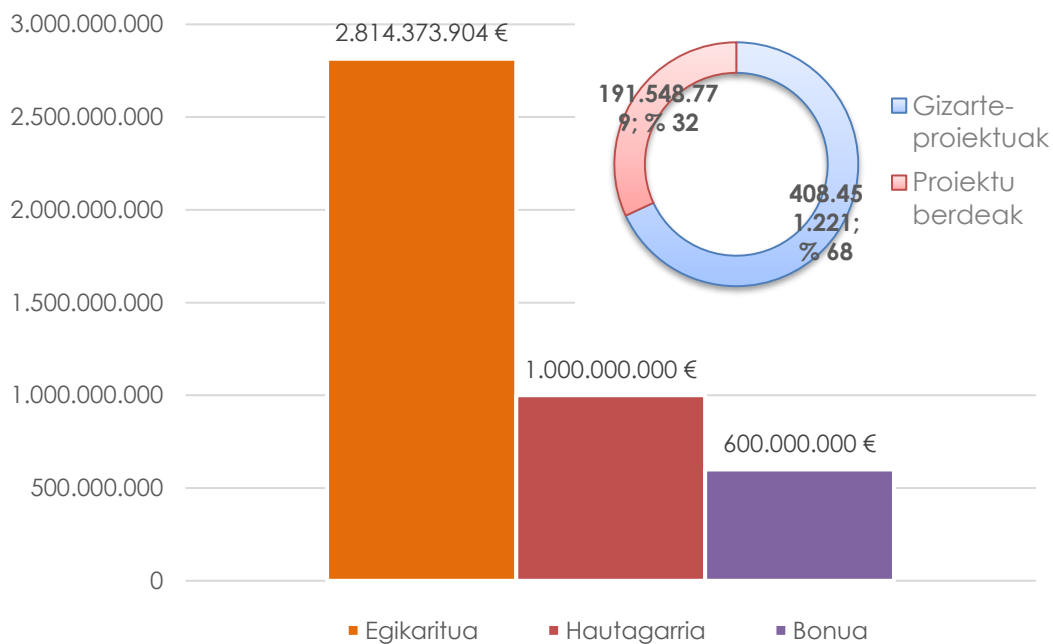
¹ https://www.euskadi.eus/contenidos/informacion/7071/eu_2333/adjuntos/2020/Marco-de-Bonos-Sostenibles_Gobierno-Vasco-2018.pdf

² Etxebizitza eskuragarria; hezkuntza; osasuna; aurrerapen sozioekonomikoa; enplegu-sorrera; eta lan-munduratzeta

³ Energia berriztagarriak; garraio garbia; ingurumen-babesa; eta uraren kudeaketa.

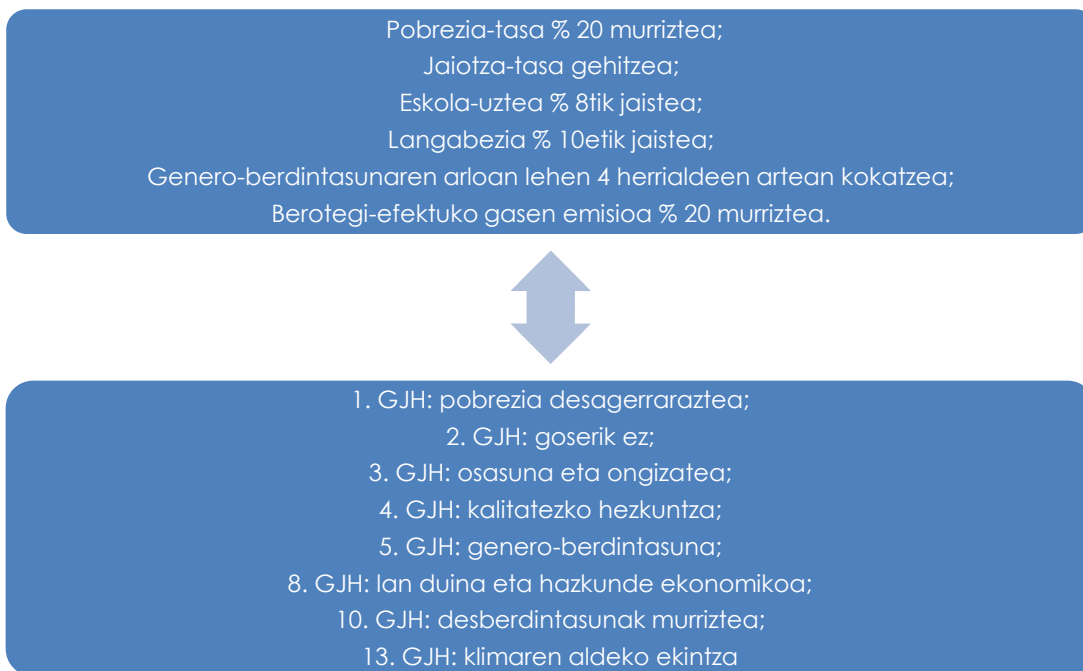
zenbatekoa. Bonuarekin finantzatutako proiektuen barruan, proiektu berdeen eta gizarte-proiektuen proportzioa ere erakusten du.

1. irudia. Egikaritutako aurrekontua, proiektu hautagarriak, bonuaren zenbateko osoa eta Euskadi bonu jasagarriarekin finantzatutako proiektu berdeen eta gizarte-proiektuen proportzioa

Finantzatu beharreko programak **Eusko Jaurlaritzako Jasagarritasun Bonuen Batzordeak** hautatu ditu. Batzorde hori osatzen dute Ogasun eta Ekonomiako lau ordezkari eta Ekonomiaren Garapen Saileko eta Azpiegitura Saileko ordezkari banak (Ingurumen, Lurralde Plangintza eta Etxebizitza Saila; Enplegu eta Gizarte Politiketako Saila; Osasun Saila; eta Hezkuntza Saila). Bonuarekin finantzatu beharreko horietako bakoitzaren proiektuak eta proportzioak hautatzeko garaian, kontuan hartu da zer mailatan datozen bat Garapen Jasagarriako Helburuekin eta, hortaz, Gobernu Programaren helburuekin (ikus 3.2. irudia).

3.2. irudia. Gobernu Programaren helburu nagusietako batzuen eta Garapen Jasagarriako Helburuen arteko lotura

Iturria: Metroeconomica

1.2. Inpaktuen laburpena

1. eta 2. taulek honako alderdi hauek laburbiltzen dituzte: **2019ko bonu jasangarriarekin** finantzatutako **gizarte-proiektuak eta proiektu berdeak**; horietako bakoitzak bi urteetan izango duen zenbateko hautagarria; bonu jasangarriaren kargura finantzatutako zenbatekoa; eta inpaktu-adierazleak. 2019an, aurrerapen sozioekonomikoko programak jaso zuen finantzaketa jasangarriko tresnetako finantzaketarik handiena (guztizkoaren % 29,90), eta oso gertutik jarraitu zion garraio garbiak (guztizkoaren % 24,76). Aurrerapen sozioekonomikoko programaren barruan, Diru-sarrerak Bermatzeko Errentara bideratu zen funts gehien: programaren funtsen % 62,38 (2019ko bonu osoaren % 18,66ren baliokidea). Garraio garbiant, gehien bat azpiegitura berrien eraikuntzaren eta tren-operadoreen finantzaketaren artean banatu zen finantzaketa jasangarria. Finantzaketa jasangarriko tresnetatik funts gutxien jaso zituzten partidak izan ziren enpleguaren sorrera, energia berriztagarria, lurreko eta uretako biodibertsitatearen kontserbazioa, energia-efizientzia eta klima-aldaketarako egokitzapena. Horiek guztiek 2019ko bonu jasangarriaren guztizko zenbatekoaren % 2,5 baino gutxiago jaso zuten.

Finantzaketa jasangarriko tresnei esker, aurrera egin daiteke Garapen Jasangarriko Helburuak hobeto betetzeko bidean. Arlo horretan, Euskal Autonomia Erkidegoak portaera on samarra du, inguruko autonomia-erkidegoekin alderatuz gero (OS et al., 2019). Hurrengo emisioei begira, bestalde, funts berdeak klima-aldaketaren aurkako borrokara eta energia jasangarrien sustapenera bideratzen jarraitzeko irizpideari eutsiko zaio — Euskal Autonomia Erkidegoak Garapen Jasangarriko bi Helburu horietan du portaera erlatiborik txarrena—.

1. taula: finantzatutako gizarte-programen eta -proiektuen laburpena

Kategoriak eta proiektuak	Lotzen den GJH	Hautagarria	Bonu-esleipena	Bonu osoaren %a	Inpaktuaren adierazleak			
					Onuradunen kopurua		Beste zenbait	
					Adierazlea	Kopurua	Adierazlea	Kopurua
ETXEBIZITZA ESKURAGARRIA	1. GJH 11. GJH	127.000.000	97.473.298	% 16,25	Prestazioaren familia onuradunen kopurua	28.805	Alokairuko etxebizitza publikoen kopurua	14.245
					Alokairu publikoa duten familien kopurua	23.515	Sortutako enpleguen kopurua	332
HEZKUNTZA	4. GJH	146.000.000	72.224.57	% 12,04	Zailtasunak dituzten eta beka jaso duten unibertsitatez kanpoko ikasleen kopurua	127.975	-	
					Premia bereziak dituzten eta beka jaso duten unibertsitateko ikasleen kopurua	14.254		
OSASUNA	3. GJH	240.000.000	55.000.000	% 9,17	-	-	Sortutako enpleguen kopurua	591
AURRERAPEN SOZIOEKONOMIKOA	1. GJH 10. GJH	217.500.000	179.425.671	% 29,90	DBEren hartzaileen kopurua	16.770	-	
					GLLren onuradunen kopurua	59.150		
					Familiei zuzendutako laguntzen onuradunen kopurua ⁴	37.722		
ENPLEGU-SORRERA	8. GJH	103.000.000	5.458.551	% 0,91	Kontrataturako pertsonen kopurua	1.173	-	
GIZARTE-PROIEKTUEN GUZTIZKO PARTZIALA		833.500.000	409.582.095	% 68,26				

⁴ Barnean hartzen ditu seme-alabak dituzten familia prestazio-hartzaileak (22.812) eta lana eta familia uztartzeko laguntzen hartzaileak (14.910)

2. taula: finantzatutako programa eta proiektu berdeen laburpena

Proiektuak	Lotzen den GJH	Hautagarria	Bonu-esleipena	Bonu osoaren %a	Inpaktuaren adierazleak					
					Onuradunen kopurua		Beste zenbait			
					Adierazlea	Kopurua	Adierazlea	Kopurua		
ENERGIA BERRIZTAGARRIA	7. GJH 9. GJH	15.000.000	12.780.000	% 2,13	Diruz lagundutako EE eta EB proiektuen kopurua	3.392	Saihestutako emisioak (tCO2e/urte)	8.576		
							Instalatutako potentzia berriztagarria (MW)	14		
							Espero den produkzio berriztagarria (MWh)	15.400		
GARRAIO GARBIA	9. GJH 11. GJH	124.500.000	148.547.794	% 24,76			Jasotako tranbia kopurua	4		
							Saihestutako emisioak (tCO2e/urte)	6,47		
KUTSADURAREN PREBENTZIOA ETA KONTROLA	11. GJH	8.725.123	8.506.657	% 1,42	Informazioa jaso duten pertsonen kopurua	2.188.017	Neurketa-kanpainen kopurua	15		
							Arreta jaso duten enpresen kopurua	442	Kutsadura-txostenen kopurua	817
							Diruz lagundutako enpresen kopurua	66	Sortutako enpleguen kopurua	43
URAREN ETA HONDAKIN-UREN KUDEAKETA JASANGARRIA	6. GJH	11.000.000	14.621.604	% 2,44	Edateko ura eskuragarri duten pertsonen kopurua	2.140.569	Diruz lagundutako proiektuen kopurua	72		
							Sortutako enpleguak	106		
							Araztutako hondakin-urak (m³)	136.025.339		
							Kontserbatutako azalera (ha)	39		
LEHORREKO ETA URETAKO BIODIBERTSITATEAREN KONTSERBAZIOA	14. GJH 15. GJH	4.423.242	4.312.490	% 0,72			Ebaluatutako ur-masen kopurua	185		
							Finantzatutako azterketa teknikoen kopurua	39		
							Lehengoratuak azalera (ha)	30		
ENERGIA-EFIZIENTZIA	9. GJH	1.691.718	1.649.360	% 0,27	Laguntza duten proiektuen kopurua	36	Ibilbide hobetuak (km)	70		
							Zaborte-girako hondakinen urteko murrizketa (t)	91.319,5		
							Prestatutako unibertsitario kopurua	29	Saihestutako berotegi-efektuko gasen emisioak (t/urte)	55.000
KLIMA ALDAKETARAKO EGOKITZAPENA	13. GJH	1.159.917	0	% 0,00			Materialen aurrezpena (t/urte)	153.300		
PROIEKTU BERDEEN GUZTIZKO PARTZIALA		166.500.000	190.417.905	% 31,74						
PROIEKTUAK GUZTIRA		1.000.000.000	600.000.000	% 100,00						

2. Bonuak produkzioan, errentan eta enpleguan dituen inpaktuak

Bonu jasagarriak jaulkitzearen ondorioz produkzioan, errentan eta enpleguan sortu diren inpaktuei dagokienez, nabarmendu behar da 2019ko Euskadi bonu jasagarriak jaulkitzeak inpaktu handia sortzen duela Euskal Autonomia Erkidegoko produkzioan, errentan eta enpleguan. **Inbertitutako euro bakoitzeko 1,67 €-ko igoera gertatzen da produkzioan eta 0,49 €-ko igoera errentan. Enpleguaren kasuan, ikus daiteke inbertitutako miloi euro bakoitzeko 17,16 enplegu sortzen direla.**

Sektoreen arabera, sektore hauek izan dute mesederik handiena: "Alokairua, higiezinak eta enpresentzako zerbitzuak", "Eraikuntza", "Garraioa, biltegiatzea eta komunikazioak", "Manufaktura-industria", "Ostalaritza" eta "Hezkuntza". Hala ere, sektore horiek beste jarduera-adar batzuk bultzatuko dituzte, eta errenta/kontsumoa elkarreraginaren ondoriozko arrastatze-efektua sortuko dute. Zeharkako inpaktuen eta inpaktu induzituen zeregina, beraz, funtsezkoa da, eta horrek erakusten du inpaktu horiek garrantzizkoak direla eta kontuan hartu behar direla politika jakin bat abian jartzean.

"Osasun- eta albaitaritza-jarduerak eta gizarte-zerbitzuak" sektorea da Eusko Jaurlaritzaren politikaren ardatz nagusietako bat. Beste sektore batzuk arrastatzearen ondorioak eta sektore horietatik jasotako inpaktuak handiak dira, baina beste funtsezko sektore batzuetakoak baino txikiagoak, hala nola garraioaren, manufaktura-industriaren edo hezkuntzaren sektorekoak baino txikiagoak. Izan ere, bonu jasagarriaren bidez finantzatutako osasun-inbertsioek osasun-sektorean bertan dute eragina batik bat, baina horrek ez du esanahi osasuna ez denik gure ekonomiarako funtsezko sektore bat. Ekoizpenari eta errentari dagokienez, sektorea hamargarren postuan dago, eta enpleguari dagokionez, berriz, zazpigarren postura igo da, zuzeneko enpleguak bultzatuta batik bat.

3. taulan laburbiltzen dira **euskal ekonomiaren osotasunerako lortutako emaitzak**. Zuzeneko inpaktua, zeharkako inpaktua, inpaktu induzitua eta guztizkoa (aurreko hiruen batura) beste horrenbeste zutabetan banatzen da. "Biderkatzailea" zutabean, berriz, islatzen da zer efektu biderkatzaile duen (edo arrastatze-efektu duen) produkzioan, baita proiektu jasagarrietan inbertitutako euro bakoitzagatik sortutako errentan, eta inbertitutako miloi euro bakoitzeko sortutako enpleguetan.

3. taula: Bonu jasagarrien emisioaren ondoriozko inbertsioen inpaktuak

	INPAKTUAK				
	Zuzenekoak	Zeharkakoak	Induzituak	GUZTIRA	Biderkatzailea
Produkzioa (€)	600.000.000	287.115.638	117.107.729	1.004.223.367	1,67
Errenta (€)	196.521.615		49.238.334	245.759.949	0,49
Enplegua (enplegu kopurua)	7.888		2.408	10.296	17,16

Iturria: Bertan landua, analisiaren emaitzetan oinarrituta

Emaitzek erakusten dutenez, bonu jasagarrien jaulkipenaren ondoriozko inbertsioek 1.004.223.367 €-ko gehikuntza eragiten dute produkzio osoan⁵. Hots, zuzeneko efektuari (600.000.000 €) gehitu behar zaizkio produkzio-sektoreetan izandako arrastatze-efektuak sortutako beste 287.115.638 € (zeharkako efektua), baita errenta gehikuntzaren ondoriozko kontsumoaren igoeraren emaitzazko beste 117.107.729 € ere (inpaktu induzitua). Horrenbestez, ikus daitekeenez, inpaktu ekonomikoak aztertzean **ez da gauza hutsala zeharkako inpaktua eta inpaktu induzitua kontuan hartzea.**

Edonola ere, kontuan izan behar da **produkzioaren gehikuntza ez dela erabat errenta erabilgarri bihurtzen, zati bat inportazioetara edo zergak ordaintzera bideratzen baita.** Hartara, errentaren gaineko zuzeneko inpaktua txikiagoa da, 196.521.615 €, eta efektu induzituaren ondoriozko gehikuntza 49.238.334 €-koa da. Guztira, errentaren gaineko inpaktua 245.759.949 €-koa da. Efektu biderkatzailea 0,49-koa da, hots, inbertitzen den euro bakoitzak 0,49 euroko gehikuntza eragiten du errenta erabilgarrian.

Guztira 10.296 **enplegu sortu** dira, eta horietatik 7.888 zuzenekoak eta zeharkakoak dira eta 2.408 induzituak. Efektu biderkatzailea 17,16koa da, hots, inbertitutako milioi euro bakoitzak 17,16 enplegu sortzen ditu.

Inpaktuak jarduera-adarren arabera bereizita, emaitzek antzeko joera erakusten dute: **zeharkako inpaktuak eta inpaktu induzituak garrantzizkoak dira**, eta, hortaz, kontuan hartu beharko dira politika jakin bat abian jartzean.

⁵ Datuak zuhurtziaz interpretatu behar dira, Input-Output Taulak aldi desberdinetakoak baitira. Zehazki azken input-output taulak 2015. urtekoak dira.